

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ АСТРОФІЗИЧНИХ S-ФАКТОРІВ ЯДЕРНИХ РЕАКЦІЙ, ІНДУКОВАНИХ ${}^7\text{Li}+p$, ${}^7\text{Be}+n$ І ${}^6\text{Li}+d$ ВЗАЄМОДІЄЮ

В. І. Жабя, В. С. Василевський, Ю. А. Лашко

Інститут теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України, Київ, Україна

Дослідження структури ядра ${}^8\text{Be}$ здійснюється в межах мікроскопічної трикластерної моделі [1-3], застосування якої спрямоване на реалізацію двох ключових завдань: 1) врахувати велику кількість бінарних каналів, які відіграють важливу роль у формуванні спектру резонансних станів складної системи та забезпечують можливість вивчати низку реакцій в досить широкому енергетичному діапазоні; 2) запровадити більш розширений і гнучкий опис внутрішньої структури взаємодіючих кластерів.

Сформульовану мікроскопічну модель адаптовано і застосовано для розрахунків астрофізичних S-факторів реакцій, які виникають при взаємодії ${}^7\text{Li}+p$, ${}^7\text{Be}+n$ і ${}^6\text{Li}+d$ [4] та які важливі для розуміння будови ядра ${}^8\text{Be}$. Теоретичний аналіз багатоканальної структури ядра ${}^8\text{Be}$ та природа високоенергетичних резонансних станів ${}^8\text{Be}$, розташованих біля порога розпаду $p+{}^7\text{Li}$, детально досліджено в роботі [5], де основну увагу зосереджено дослідженні домінантних каналів розпаду 1^+ , 2^+ , 3^+ , 4^+ резонансів-близнюків. Запропонована багатоканальна мікроскопічна кластерна модель забезпечує реалістичний опис експериментально спостережуваного спектру резонансних рівнів ядра ${}^8\text{Be}$ поблизу порога розпаду ${}^7\text{Li}+p$, включно зі станами з від'ємною парністю 1^- і 2^- .

У межах сформульованої мікроскопічної моделі розраховано астрофізичні S-фактори реакцій ${}^7\text{Li}(p,\alpha){}^4\text{He}$, ${}^7\text{Be}(n,\alpha){}^4\text{He}$, ${}^7\text{Be}(n,p_0){}^7\text{Li}$, ${}^7\text{Be}(n,p_1){}^7\text{Li}$, ${}^6\text{Li}(d,\alpha){}^4\text{He}$, ${}^6\text{Li}(d,n_0){}^7\text{Be}$, ${}^6\text{Li}(d,n_1){}^7\text{Be}$, ${}^6\text{Li}(d,p_0){}^7\text{Li}$, ${}^6\text{Li}(d,p_1){}^7\text{Li}$, ${}^6\text{Li}(d,t_0){}^5\text{Li}$, ${}^6\text{Li}(d,t_1){}^5\text{Li}$, ${}^5\text{He}({}^3\text{He},\alpha){}^4\text{He}$ та досліджена їх залежність від форми та інтенсивності нуклон-нуклонної взаємодії. Теоретичні значення розрахованих S-факторів порівняно з даними експериментальних робіт в інтервалі енергій $E_{\text{cm}}=0-2$ MeV.

Для астрофізичного S-фактору реакції ${}^7\text{Li}(p,\alpha){}^4\text{He}$ парціальна хвиля 0^+ явно домінує, тоді як компонента 2^+ забезпечує помітну корекцію лише за дуже низьких ($E_{\text{cm}}\leq 100$ keV) та відносно високих ($E_{\text{cm}}\geq 500$ keV) енергій.

Для астрофізичного S-фактору реакції ${}^7\text{Be}(n,\alpha){}^4\text{He}$ хвиля 2^+ домінує в усьому діапазоні енергій, а потім її підсилює компонента 0^+ . Внесок стану 4^+ невеликий у більшій частині діапазону, але при вищих енергіях стає більш помітним, ніж у індукованій протонами реакції. Розраховані S-фактори для (n,α) - реакції додатково розкладаються на внески від реакцій з ${}^7\text{Be}$ в його основному ($3/2^-$) та першому збудженому ($1/2^-$) станах. Для стану ${}^7\text{Be}(1/2^-)$ парціальна хвиля 2^+ майже насичує повний S-фактор. Для реакції ${}^7\text{Be}(3/2^-)(n,\alpha){}^4\text{He}$ компоненти 0^+ та 2^+ мають порівнянну величину, і для 2^+ наявний виражений максимум, який зумовлений резонансом. У нашій мікроскопічній моделі цей 2^+ стан з'являється при енергії $E\approx 1.27$ MeV вище порогу розпаду ${}^7\text{Be}+n$, що добре узгоджується з експериментальним значенням в [6], і дещо вище, ніж резонансна енергія $E\approx 0.99$ MeV в [7]. Енергетична залежність нашої компоненти 2^+ якісно узгоджується з поведінкою, виведеною з даних в роботі [7].

Як показує аналіз, для реакції ${}^7\text{Be}(n,p_0){}^7\text{Li}$ резонанс 3^+ домінує в області піку трохи вище 0.5 MeV, тоді як стан 2^- , розташований дуже близько до порогу ${}^7\text{Be}+n$, визначає поведінку як при низьких, так і при високих енергіях. В каналі ${}^7\text{Be}(n,p_1){}^7\text{Li}$ домінує стан 1^- у всьому діапазоні енергій: відповідний резонанс 1^- при енергії $E_{\text{cm}}\approx 0.45$ MeV фіксує положення піку в астрофізичному S-факторі і разом з станом 1^+ забезпечує основний внесок правіше від максимуму.

Парціальні астрофізичні S-фактори для ${}^6\text{Li}(d,\alpha){}^4\text{He}$ мають таку ієрархію: стан 0^+ забезпечує домінуючий внесок у загальний S-фактор в інтервалі енергій нижче $E_{\text{cm}}\approx 1.5$ MeV; вище цієї енергії внесок 2^+ стає помітним; компонента 4^+ залишається малою у діапазоні 0-2 MeV.

Для реакції ${}^6\text{Li}(d,p_0){}^7\text{Li}$ стани 0^+ та 1^+ домінують в інтервалі енергій $E_{\text{cm}}\leq 0.5$ MeV, тоді як при вищих енергіях стан 2^- забезпечує найбільший внесок. Для реакції ${}^6\text{Li}(d,p_1){}^7\text{Li}$ компоненти 1^+ та 0^+ домінують нижче $E_{\text{cm}}\leq 0.25$ MeV, тоді як при вищих енергіях стани 1^- та 2^- стають домінуючими.

Для реакції ${}^6\text{Li}(d,n_0){}^7\text{Be}$ стани 0^+ та 1^+ домінують при низьких енергіях ($0\leq E_{\text{cm}}\leq 0.4$ MeV), тоді як при вищих енергіях стани з негативною парністю стають більш важливими. Парціальні астрофізичні S-фактори для реакції ${}^6\text{Li}(d,n_1){}^7\text{Be}$ дуже схожі на такі як для ${}^6\text{Li}(d,p_1){}^7\text{Li}$, що вказує на те, що той самий набір J^π -станів визначає заселеність першого збудженого рівня $1/2^-$ в ${}^7\text{Li}$ та ${}^7\text{Be}$.

Отже, розраховані криві $S(E)$ для реакцій ${}^7\text{Li}(p,\alpha){}^4\text{He}$, ${}^7\text{Be}(n,\alpha){}^4\text{He}$, ${}^7\text{Be}(n,p){}^7\text{Li}$ добре узгоджуються

з експериментальними даними. Кластерна поляризація є суттєвою для нормування та енергетичної залежності S-факторів для реакцій ${}^7\text{Be}(n,p){}^7\text{Li}$ і ${}^6\text{Li}(d,\alpha){}^4\text{He}$.

1. Y.A. Lashko, G.F. Filippov, V.S. Vasilevsky. Nucl. Phys. A 958 (2017) 78.
2. V.S. Vasilevsky, F. Arickx, J. Broeckhove, T.P. Kovalenko. Nucl. Phys. A 824 (2009) 37.
3. A.V. Nesterov, V.S. Vasilevsky, T.P. Kovalenko. Phys. At. Nucl. 72 (2009) 1450.
4. V.I. Zhaba, Yu.A. Lashko, V.S. Vasilevsky. Phys. Rev. C 113 (2026) 034324.
5. V.I. Zhaba, Yu.A. Lashko, V.S. Vasilevsky. Phys. Rev. C 112 (2025) 014328.
6. D.R. Tilley, J.H. Kelley, J.L. Godwin et al. Nucl. Phys. A 745 (2004) 155.
7. S. Hayakawa, M. La Cognata, L. Lamia et al. Astrophys. J. Lett. 915 (2021) L13.